

Epíleg.

I el futur què?

Els inicis de Can Serra van tenir unes característiques molt especials. En primer lloc, per l'urbanisme. El Pla Comarcal del 53 va obrir la porta a la urbanització d'aquest i d'altres sectors del voltant de Barcelona. Propietaris, immobiliàries i professionals hi van veure la possibilitat d'un gran negoci. Però les directrius del Pla eren restrictives en edificació, va començar una continuada pressió per augmentar volums i densitats, i aviat els criteris d'aquell Pla van quedar depassats. A Can Serra s'arriba al límit amb el Pla Parcial de 1972. Afortunadament s'aconseguí aturar, a darrera hora, gràcies a la confluència de tres potents intervencions: la de l'Ajuntament, la de l'Àrea Metropolitana i la dels veïns. L'Àrea Metropolitana, com a autoritat superior, promovent un nou pla i intentant salvar el que es podia del Pla del 53; el nou Ajuntament, canviant l'orientació del model urbanístic de ciutat vigent fins aleshores i treballant per una ciutat habitable i equilibrada, i els veïns, representats per l'Associació, defensant el seu territori i exigint equipaments.

Administracions i veïns van treballar per un objectiu comú, malgrat les diferents procedències i ideologies, i van guanyar. No sempre es dona aquesta concurrència. Probablement hi va ajudar la consciència de final del franquisme, però sens dubte és un exemple a seguir i per ser estudiat.

La Parròquia, inspirada en els principis del Concili Vaticà II, va tenir un paper important

en el model cultural i de relacions socials que es va forjar. Des de l'inici va manifestar que no volia cap poder material, però tampoc cultural ni simbòlic. Quan, a petició de grups compromesos amb la lluita obrera, la comunitat parroquial va decidir edificar un local, es va produir un fet insòlit: físicament el van construir aquests mateixos grups i els veïns, en una barreja de persones de diferent procedència geogràfica, ideològica i de creences. Va néixer un llenguatge, uns signes i uns símbols de molts significats alhora, amb els quals tothom es podia trobar còmode. La mateixa paraula Reconciliació podia fer referència a moltes dimensions o també el fet de promoure la Festa com la recerca d'un espai comunitari de trobada. Can Serra era un barri de població immigrada i era imprescindible assentar les bases de la convivència de la comunitat. També això es guanyà i encara perdura.

En la mateixa línia, cal considerar la importància que es va donar a l'Escola d'Adults i a la cultura com a element alliberador de les persones. També en això, aleshores, Can Serra fou innovador. D'aquí va sortir el primer mètode d'alfabetització, inspirat en Freire, la gran autoritat mundial de l'alfabetització en aquell moment i amb el qual vam mantenir una constant relació. Però també una concepció "freiriana" de cultura, més enllà del fet de llegir i escriure, que vol dir també autonomia personal, llibertat, ca-

pacitat crítica, coneixement dels drets laborals, del territori, del català, promoció de la dona, teatre i cine, etc.

Finalment, del Can Serra d'aleshores sorgeix el moviment de l'Objecció de Consciència contra el servei militar. Era un aspecte de l'incipient Moviment per la Pau. L'autoritat moral i la valentia d'aquells joves que triaven ser detinguts i anar a la presó abans que "aprendre a matar" fou l'espurna que va incendiar la consciència de molts altres, de milers, i es va difondre ràpidament per tot l'Estat. Aquells inicis van provocar anys després la supressió del servei militar. Els joves d'avui haurien de saber que allò que van començar a Can Serra aquells nois els ha deslliurat d'aquella innecessària i pesant obligació.

262

I una consideració final sobre aquestes quatre grans conquestes: en totes elles, des del primer moment i a primera fila, hi va haver dones: a l'Associació de Veïns, a la Parròquia, a l'Escola d'Adults, en el suport al moviment de l'Objecció, capdavanteres en les propostes, en la gestió, en les reivindicacions, en l'acompanyament.

I ara què?

El Can Serra d'avui no és el mateix que el d'ara fa 50 anys. Podríem dir que el canvi del barri es manifesta en dos aspectes: des de la perspectiva material i també de les persones en general, s'ha millorat, hi ha els serveis necessaris, el nivell de vida ha pujat, ha minvat la densitat, molts d'aquells primers habitants tenen una segona residència, els seus fills han estudiat a la universitat o s'han beneficiat de l'anomenat

"ascensor social", han fet arrels, tenen consciència de formar part d'un barri, d'una ciutat, d'un país, etc. L'altre canvi fonamental és en la població. Els anys han representat un envelliment de la piràmide d'edats i una lenta substitució de la població antiga per gent nova, d'entre la qual un percentatge important és població immigrada.

Però per sobre de tot, a Can Serra, i a tot arreu, han canviat els valors col·lectius que regulen la convivència. Entre altres factors hi han influït poderosament la capacitat de consum i, especialment, les noves tecnologies, la immediatesa de les comunicacions, la globalització en totes les seves dimensions. El món s'ha fet petit o, millor dit, els límits del món d'un veí d'avui de Can Serra ja no són els límits del barri, i els reptes avui són uns altres: la creixent dualitat social i, a nivell global, la pobresa de les majories, el malbaratament de recursos, la guerra o el racisme. Reptes que tenen una immediata repercussió a nivell de convivència local: la por del diferent, el racisme, la xenofòbia creixent, factors que cal tenir presents en qualsevol projecte de barri. Perquè l'individualisme que es va afermant amb el nou model de societat ens pot fer viure aïllats en una còmoda bombolla i en les petites comoditats assolides, però d'esquena al que passa al nostre voltant.

Cal ser conscients d'aquests riscos. Fer present el passat de Can Serra és un deure a fi que les noves generacions puguin traduir a la realitat tan diferent i tan canviant del món d'avui els valors que van impulsar aquell model de convivència d'ara fa 50 anys.

Annexos.

1. Llistat de les juntes de l'Associació de Veïns i de noms esmentats als butlletins

Hem cregut important deixar constància de les persones que han format part de totes les juntes de l'Associació com a reconeixement a tanta gent que s'ha preocupat d'impulsar i portar a terme les

millores del barri i crear consciència de pertinença a un lloc que, si per als impulsors de les immobiliàries era fer un barri dormitori, la gent que hi anava es va veure motivada a donar-hi vida i coneixement entre el veïnatge. La relació de noms té ordre cronològic de participació i consten en el llibre d'actes de l'Associació de Veïns.

Juntes de l'any 1974 al 1981

1974, Glòria Hernández, Cayetano Fernández, Eduardo Calvo, Manuel Herrera, Manuel Pablo Acevedo, José Ramón Villar, Martí Olivella, Raimundo García, Jaume Salas, Severiano Acero Medavilla, M. Pilar Masana i M. Rosa Abat.
1975, Antonio Raya Rivas.
1976, Montserrat Llovera Lloveras, Emilio Sánchez Herrero, Luz Herrera González, Felipe Castillo Villegas, José Luis Clemente Carrasco, Manuel Jesús Portilla.
1977, Agustín Pino Márquez, Pepita Agudo Pérez, Josep Andreu Capdevilla, Xavier Huguet Marsal.
1978, Laura Blanco González, Josep M. Pujol Boira, Pere Brunet Crosa, Florentino Nieto Blanco, Celestino Raya Rivas, Ignacio Álvarez del Amo, Pepita Agudo Perea.
1979, Vicenta Pacheco, Antonio Rodríguez Rey, Mariano Sanabria.
1980, Cayetano Fernández Blanco, Victorino Berzosa Aparicio, Justí Valderrábano Caballero, Águeda Muñoz González, José Álvarez Farias, Alejandro Arroyo Domínguez.

Persones a les juntes de 1982 a 2016

Águeda Muñoz González	Antonio Mata	Eduardo Martínez Nieto
Alberto Curet	Antonio Moreno González	Elvira Pino Márquez
Alejandro Izquierdo Fajardo	Antonio Padilla	Encarna Fernández Ortega
Amparo Belmar Tribaldos	Aureliano Caballero García	Eugenio García Gómez
Andreu Trilla Llovera	Bonifacio Febrero García	Eulalio Rodríguez
Antonia Padilla	Dolores Domínguez Álvarez	Felipe Alba Corullo
Antonio García Ramírez	Dolores Salinas Pedraza	Félix Calero
Antonio Luque Domínguez	Dúnia Ribas	Félix Calvo

Flor Calzada	Juana Galán Hernández	Natalio Díez Borrallo
Florentino Nieto Blanco	Juana Hernán Chamorro	Paqui Luque Zafra
Francisco Cano	Juana Montalván Martínez	Pasión Zurera
Francisco Luque	Justi Valderrábano Caballero	Pedro Ardoy Aibar
Francisco Luque Zafra	Laura Blanco Corrales	Pedro Cerdá
Gabriel García Ruiz	Luis Torrijos Vicente	Pedro Pablo Nieto
Jaume Fuster Garriga	M. Carmen Angulo	Pepita Monsalve Davón
Joaquina Otero Sanmillán	M. Dolores Marín Moral	Pilar Belmar Tribaldos
José Campanario	M. Pau Trayner Vilanova	Pilar Calzada
José del Jesús Santiago	Manuel Ramiro	Rafael Izquierdo García
José Luis Álvarez Buleo	Manuel Romero Fernández	Raimundo García García
José Sánchez	Manuel Teodoro Granero	Ramón Setién
José Valls Pallarés	María Álvarez	Santiago Roberto Pérez Collado
Josefa Ivernot Rodríguez	María Quesada	Severiano Acero Mediavilla
Juan Cortés	María Ramón	Tadeo Sánchez Martínez
Juan García González	Mario López	Wenceslao Ibáñez Romero
Juan Jiménez	Mercedes Granados Besteiro	
Juan Manuel Escribano	Miguel del Arco Tavira	

Llistat de persones esmentades en els butlletins

264

1. Agustín Pino	24. Gloria Hernández	47. Manuel Portilla
2. Alejandro	25. Gonzalo	48. Marçal Tarragó
3. Alfredo	26. Ignacio	49. Mari Carmen Sánchez
4. Andreu Trilla	27. Isabel Giménez	50. Martí Olivella
5. Angel Luna	28. Jaume Botey	51. Marzal Terrajó
6. Antonio Adamuz.	29. Jaume Salas	52. Merche Granados
7. Antonio Raya	30. Jesús	53. Milagros Antón
8. Antonio Rodríguez	31. Joaquina Otero	54. Montse Tejedor
9. Antonio Varela	32. José Álvarez	55. Montserrat Llovera
10. Artur Castillo	33. José Luis Clemente	56. Pablo Benito
11. Begoña Ferrero	34. José Ramón	57. Paco Gil
12. Bonfils	35. Josefa Herreros	58. Pedro Ardoy
13. Bonifacio Febrero	36. Josep M. Pujol	59. Pepi Monsalve
14. Cayetano	37. Juan Gordillo	60. Pere Brunet
15. Celestino Raya	38. Juanito	61. "Perico" Gabriel García
16. Doctora Junqueres	39. Justi Valderrábano	62. Raimundo García
17. Enrique Arpio	40. Lúcia	63. Roberto Pérez
18. El Zorro (?)	41. M. Dolores Fuentes	64. Severiano Acero Mediavilla
19. Elvira Pino	42. M. Luz Herrera	65. Teresa Calzada
20. Emilio Sánchez	43. M. Pilar Massana	66. Victorino Berzosa (el Viti)
21. Eugenio	44. Manolo Martínez	67. Xavier Rosselló
22. Felipe Castillo	45. Manuel Benages	
23. Florentino Nieto	46. Manuel D.	

2. Llistat de persones que han col·laborat amb el grup de festes

Les persones de les quals tenim constància que han col·laborat en el grup de festes són 47:

- El 1990: Manuel Teodoro Gómez, José Susín Triguero, Fco. José Pozo Morente, M. Pau Trayner Vilanova, José Enrique Martínez Gener, M. Carmen Pérez López, Alejandro Romero Muñoz, Luis Torrijos Valentín, M. Juana López Fernández, Antonio Carretero León, Camila Mallo, Raimundo García García, Amparo Belmar Tribaldo.
- El 1992 s'incorporaren: Benjamí Palau Marlés, Antonio Luque Domínguez, Antonio Carretero Muñoz i Rosario Carretero León.
- El 1993: Juana Hernández Chamorro, Agustín García Vela, Manel Rodríguez Durán, Salvador Lahuerta Olivart, Francisco Tenllado Sánchez.
- El 1994: Juan Albacete Padilla.
- El 1995: Agustín García Rodríguez, Emilia García Roda i Ascensión Baño Blázquez.
- El 1996: Pedro Plaza Jabón, Alfonso Carvajal Guerrero i José Bravo Luque.
- El 1997: Jordi Díaz Toro.
- El 1998: Flori Castro Rivera, Francisca Carvajal Guerrero.
- El 1999: Francisco García Rodríguez i Agustina González Paquito.
- El 2000: Marc Lahuerta López.
- El 2001: Carmelo Sánchez Rodríguez.
- El 2003: Concepció Almecija Hernández i Jordi Montserrat Folch.
- El 2005: Juan Carrillo Cañete, M. Carmen Díaz Eiros i Francisco Javier Navarro González.
- El 2006: Pedro Castro Rosa.
- El 2010: Esteban Crespo Cazorla.
- El 2013: Ernesto Ortega Molano i Francisco Pérez Rodríguez.
- El 2016: Domingo Díaz García.

Per acabar, copiem la poesia completa d'aquesta veïna que amb tant sentiment es planteja tot el que per ella ha representat el barri.

MI BARRIO

Recuerdo, mi barrio, cuando tú naciste
y lo de prisa que crecías hacia arriba.
Hacia arriba pero qué pobremente te vestían.
Tus ventanas sin persianas, sin armarios tus cocinas,
pero ya no te dejamos y día a día crecías
y te íbamos arropando lo mejor .que se podía.
Qué bullicio, cuántos niños ¡cómo nos multiplicábamos!
éramos todos tan jóvenes y tú, un niño, mi barrio.

¿Recuerdas, mi barrio, lo poquito que teníamos?
Eso sí, mucha ilusión y también mucho trabajo,
y si estábamos enfermos al primer piso subíamos
y allí nos visitaban los llamados matasanos.
¡Cuánto niño sin colegios, sin colegios adecuados!
¡Qué conformidad la nuestra, barrio, cómo te ocupamos!

Tú, barrio, te hiciste grande pero mal alimentado
y te faltaba un lugar donde poder juntarnos.
Te construimos una casa de la Reconciliación, la llamamos,
es un espacio pequeño, pero es tu identidad, mi barrio.
Por ella siempre preguntan los que llegan despistados.

Un día cambiaron los aires y a la calle nos echamos,
ya se podía gritar y pedir lo que queríamos:
queríamos ambulatorio, colegios dignos con patios,
queríamos espacios libres, pisos ya había demasiados.
Tú, barrio, te hiciste grande y queríamos un mercado.
Hoy, mi barrio, te haces viejo, ¡ya cumples cincuenta años!
y queremos conservarte y tus paredes remendamos.

¡Ay mi barrio de Can Serra! cómo luces en lo alto,
terracea de la Marina, de lejos te divisamos.
Tus balcones ven el mar y sus barcos navegando,
aviones que se elevan, aviones aterrizando,
eres cual faro vigía de unos horizontes amplios,
el sol calienta tu piel en invierno y en verano,
el viento viene a menudo y te pasea silbando.
Tienes una amplia plaza, que entre todos la salvamos,
es tu plaza de la Carpa, en ella te festejamos.

¡Ay! mi barrio de Can Serra, que aquellos niños volaron
y nosotros, aquellos jóvenes, ya nos vamos encorvando.
Ya sé que eres humilde como los que te ocupamos,
humildes que no ignorantes, y ya nuestra voz no callamos,
seguimos pidiendo cosas que te dignifiquen, mi barrio,
que no por cumplir cincuenta, tú seas un barrio olvidado.
Seguro que igual que a nosotros te gustaría, mi barrio,
tener un espacio digno, un espacio digno y amplio.

Un espacio de cultura dignamente alimentado,
con diarios e internet para los que quieran usarlo.
Una persona informada será mejor tertuliano.
Que no falten en él los libros, ahora tan denostados
¡que placer leer un libro en un sillón relajado!
¡Ay! mi barrio de Can Serra, no sé si me estoy pasando,
seguro que tienes defectos como cualquier otro barrio,
pero tú eres el mío y por ninguno te cambio.
¡Ay! Mi barrio de Can Serra, juntos ya, cincuenta años.

Petra Muñoz Serena

Bibliografia.

1. Llibres, capítols de llibres i fullets

- ASOCIACIÓN DE VECINOS DE CAN SERRA. *Nuestro barrio cumple 50 años*. L'Hospitalet de Llobregat: 2016.
- ASOCIACIÓN DE VECINOS DE CAN SERRA. *50 años de historia*. L'Hospitalet de Llobregat: 2016.
- BOTEY VALLÈS, Jaume. *Cinquanta-quatre relats d'immigració*. Barcelona: CEL'H i Diputació, 1986.
Estudi d'antropologia cultural sobre el fet immigratori. El caràcter autobiogràfic de les intervencions dóna un to testimonial que ajuda a comprendre el procés de la immigració: des del lloc d'origen, la decisió de marxar, la nova societat, etc. Les entrevistes es van fer l'any 1978 a veïns del barri de Can Serra.
- *El Llibre Blanc de l'Ensenyament a l'Hospitalet*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament, 1984. ("Can Serra", p. 69-73)
Estudi de la situació de l'ensenyament a l'Hospitalet, barri per barri.
 - *Introducció, a L'Educació com a pràctica de la llibertat*, de Paulo FREIRE. Vic: Eumo, 1987.
Introducció del pensament de Freire. S'esmenta l'Escola de Adults de Can Serra.
 - "Aproximación a la figura de Manuel Sacristán y su experiencia en la formación de personas adultas", a *Homenaje a Manuel Sacristán*. Barcelona: Salvador López Arnal, EUB, 1997. I "Maestro a la contra", a "Integral Sacristán". Viejo Topo (2006), Barcelona.
- JAUMÀ, Josep M. *Els meus instituts. Els Instituts de Batxillerat per dins i per fora*. Barcelona: CEAC, 1981.
Relat autobiogràfic de l'autor respecte de les seves experiències en diferents instituts de batxillerat, especialment el Torras i Bages de Can Serra, del qual va ser el primer director.
- LAFUENTE DEL CAMPO, José Luis; VIÑAS CIRERA, Jesús. *Historia de una acción: los objetores*. Madrid: Cares, 1977. Descriu l'experiència d'inici de l'objecció de consciència que va tenir lloc a Can Serra. El llibre explica el perquè i el com es va portar a terme.
- MARIMÓN I BUSQUÉ, Immaculada. *Experiències n. 4: La descoberta de la ciutat, una experiència a Cicle Mitjà*. de L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament. Dinàmica Educativa (1985, 21 p.
Experiència de coneixement de l'entorn del Cicle Mitjà. Es va portar a terme a l'Escola de la Carpa amb el grup d'alumnes de tercer, durant el curs 1983-1984.
- MASCARELL I LLOSA, Mireia. *L'Hospitalet de Llobregat (Recull gràfic 1890 -1965)*. Barcelona: Efadós, 2003.
Memòria històrica i fotografies de l'Hospitalet. El reportatge del barri de Can Serra, a les pàgines 426-428, 566-569 i 592.

- PALLARÈS PUJOL, Joan. *FAX, mig segle educant. Una torxa encesa al llarg de 50 anys*. L'Hospitalet: Editaprint, 2013.
Recorregut històric i pedagògic de l'Escola FAX.
- PARRAMON, Clara Carme. *Similituds i diferències. La immigració dels anys 60 a l'Hospitalet*. L'Hospitalet: CEL'H, 2000, p. 153.
Estudi comparatiu de la immigració a l'Hospitalet segons les regions de procedència.
- ROMANS, Mercè. *Así aprendemos los adultos en Can Serra*.
Primer manual d'alfabetització segons el mètode Freire.
- SEGURA SORIANO, Isabel. *Dones de l'Hospitalet. Itineraris històrics*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament, 1998. 66 p.
Mostra els diferents itineraris de les dones i la seva història a l'Hospitalet. Pàgines 42-46: les dones de Can Serra i les seves activitats.
- TRAYNER VILANOVA, M. Pau; LLINÀS CARMONA Conxa; VILLAZÁN POVEDANO, Juana. *Dones de l'Hospitalet, agents de canvi social*. L'Hospitalet: Autoedició CEL'H, 2013. 132 p.
Testimoni de dones actives que formen part de divuit organitzacions i col·lectius de l'Hospitalet. Pàgines 22-35 i 105: grup de Can Serra, origen, objectius, activitats, interrelació amb altres grups.
- CAÑADELL, Rosa. *Dones de barri, 1972-1990*. L'Hospitalet: 1990. 173 p.
Es descriuen les tres etapes de les dones de Can Serra fins als anys noranta: dictadura, transició i democràcia. En cada etapa es parla de la feina i de les lluites. La feina posa èmfasi en la lluita i el perquè dels èxits.
- *Recordant els nostres 25 anys. Grup de dones de Can Serra*. L'Hospitalet: Rubrica, 2015.
Memòria dels 25 anys del grup de dones de Can Serra.

2. Articles

- BENET, Sebastià. "La casa de la Reconciliació de Can Serra a l'Hospitalet de Llobregat". Serra d'Or (1991), núm. 376, p. 38-42.
Breu història de la Casa de Reconciliació amb una entrevista als tres responsables de la comunitat parroquial des de 1969: Jaume Botey, Andreu Trilla i Manuel Baguñà. S'explica el plantejament pastoral d'obertura al barri i a la societat com a punt de partida per construir una comunitat.
- BOTEY VALLÈS, Jaume; ROMANS, Mercè. "Escuela para adultos. La experiencia de Can Serra". *Cuadernos de pedagogía* (1977), núm. 29, p. 61-64.
Els orígens de l'escola d'adults de Can Serra, plantejaments, dificultats, mètode, nivells.

- FORMARIZ, Alfons. “Presència de Freire en el naixement i l’evolució de les escoles d’adults a Catalunya”. TE,1. *Temps d’Educació (Revista de la Divisió de les Ciències de l’Educació)*. Universitat de Barcelona (1r semestre 1989), p. 33-60.
 - “Les parròquies de l’Hospitalet. Parròquia de Can Serra”. *Quaderns d’estudi* (CEL’H, 2009), núm. 21. A partir de la pàgina 215 s’expliquen els orígens de la Casa de Reconciliació des de 1970. L’evolució política i social del barri i la comunitat.
- VILA Jesús. “La lluita per la qualitat de vida. Deixalles, pudors i fums”. *Quaderns d’estudi* (CEL’H, 2015), núm. 29. Àmplia documentació respecte dels conflictes de la Cardoner i la Farga.

3. Estudis no publicats i dipositats al CEL’H

- AYLLÓN ASENSIO, Yolanda; DURAN GUILLÉN, Isabel; ROCOSA I VILA, Montse. *El barri de Can Serra*. 71 p., 1992. Referència al CEL’H: 1.8.4 AYL.
Treballs d’investigació en què es fa un ampli estudi urbanístic de Can Serra: espai privat, espai públic, espai fronterer i espai viscut. Destaquem els gràfics utilitzats per a l’explicació de diferents apartats. Un altre punt interessant són els diferents mapes i imatges d’estructuració del barri, així como dels seus blocs, p. 44-71.
- BOTEY VALLÉS, Jaume. *Memoria escuela de adultos de Can Serra* 74-76, 25 p.
Dossier explicatiu de l’evolució de l’escola d’adults de Can Serra. Se’n descriuen els objectius, l’organigrama, nivells, professors, pressupost, resultats, amb una menció especial per al certificat de la inspecció de MEC en Barcelona.
- TRAYNER, M. Pau. *Les dones com a agents de canvi social*. 1993. Referència al CEL’H: 3.2.4.
Tesi de doctorat sobre les dones com a agents de canvi social. Àmplia informació sobre el grup de dones de Can Serra.
- *Les “dones de Can Serra” de l’Hospitalet: de les lluites reivindicatives dels anys 1980-1990 a la nova situació social, vint anys després*. 1999. Referència al CEL’H: H=3C4/1.
S’expliquen les lluites dels anys vuitanta i noranta i el canvi de paper de la dona en la societat vint anys després. El treball desenvolupa els punts següents: contextualització, les dones i la seva participació en les organitzacions reivindicatives d’infraestructures urbanístiques i socio-culturals, organitzacions de gènere i classe, conseqüències en la vida de les dones i les organitzacions femenines, la situació vint anys després i conclusions.

269

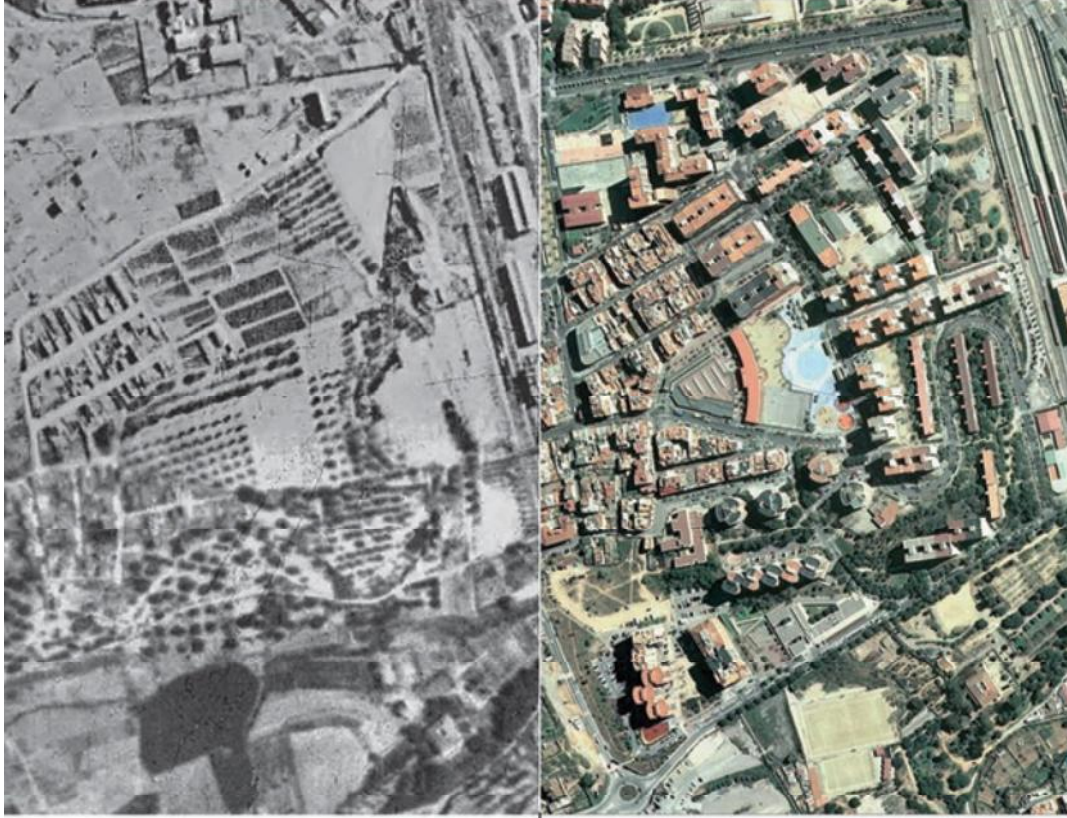
4. Vídeos

1973. Procés de construcció dels locals. Centre d’Excursions, 1972-73.
1975. Objectors de Consciència.

Abreviatures

AMH Arxiu Municipal de l'Hospitalet
AR Ahora revista
BIM Butlletí Informació Municipal
CEL'H Centre d'Estudis de l'Hospitalet

FPM Fons Pilar Massana
HiBLI Hospitalet informació i Baix Llobregat
HI Hospitalet Informatiu
L'H L'Hospitalet
(Diari informatiu de la ciutat)
PIC Periódico Información ciudadana

Fotos aèries de
Can Serra dels anys
1947 i 2007
*(Institut Cartogràfic de
Catalunya)*

Aquesta modificació
tan substancial
del territori
es va realitzar
en només vint anys
(1964-1984).